

ATLARIN KONFORMASYON ÖZELLİKLERİ

Konformasyon, bir atın şeklini veya yapısını ifade eder ve bir atın atletik yeteneğini etkileyebilir. Genel olarak,

- Bir atın boynu başının bir buçuk katı uzunluğunda olmalıdır.
- Boyun, iyi bir göğüs boşluğu sağlamak için atın vücuduna oldukça yüksek bir şekilde bağlanmalıdır.
- Omuz ve paça açıları 40 ila 55 derece arasında olmalıdır.
- Bir at en iyi kısa sırt ve uzun boyun ile hareket edebilir.
- Doğru bacak yapısı istenen performansı artırabilir ve topallığı azaltabilir.

Konformasyonu vücudun yapısı, biçimi, vücut kısımlarının birbirine oranının değerlendirilmesi olarak ifade edebiliriz. At sahibi olmada atı konformasyon özellikleri ile değerlendirmek önemlidir. Ancak konformasyon açısından değerlendirmek zaman, uzmanlık ve sabır gerektirmektedir. Atın iyi bir konformasyona sahip olması istenir aksi takdirde daha sıkı eğitim gerekir, aynı zamanda eğitim sırasında topallık ve yaralanmalar çok görülür. Bir atın konformasyon olarak yapısını incelerken değerlendirilmesi gereken beş ana kriter vardır: ,

- a) Denge,
- b) Yapısal düzgünlük,
- c) Yürüme şekli,
- d) Kas yapısı ve
- e) Irk/cinsiyet karakteri (tip olarak da bilinir).

Denge

Denge, atı incelerken değerlendirilmesi gereken tartışmasız en kritik husustur. Denge atın hem hareket kalitesini ifade eder, hem de herhangi ani bir durumda iyi bir performans göstermesi için gereklidir. Denge atın kemik yapısı tarafından belirlenir. Denge, kasların ve ağırlığın atın vücudunun üst kısmından alt kısmına, ön kısmından arkasına, bir yanından diğer yanına eşit dağılımını ifade eder.

Ancak denge, atın ağırlığı tarafından değil, vücudun farklı bölümlerinin uygun açıları ve oranları ile belirlenir. Başka bir deyişle, bir at, kemik yapısı bu ağırlığın eşit dağılımına izin veriyorsa, hafif gövdeli veya ağır gövdeli olabilir ve yine de dengeli olabilir. Uygun denge, atın kendisini kolay manevra kabiliyeti, daha fazla güç ve daha yumuşak hareket sağlayacak şekilde taşımasını sağlar.

Yapısal Düzgünlük

Yapısal düzgünlük, sağlamlık kadar, atın hareketlerinin doğru ve temiz olması için de önemli bir kritiktir. Bu, özellikle bacakların düzgün olması, bacak kemiklerinin iyi bir şekilde hizalanması, kısacası bacaklarla ilgili olan kemiklerin uygunluğu ile belirlenir. Yapısal düzgünlük, denge ile çok yakından ilgilidir ve bir atın hareket etme şeklini etkiler.

Yürüme Şekli

Atlarda yürüme şekli yürüyüş yolunu takip etme, izleme (Tracking) için önem arz eder. Yürüme şekli, atın hareket etme şeklini ifade eder. Burada at hem hareketin temizliği, hem de hareketin kalitesi açısından değerlendirilir.

Kas Yapısı

Yapısal düzgünlük ve denge kadar önemli bir kriter olmamakla beraber, atı konformasyon bakımından değerlendirirken kas yapısına da bakılır. Kasların vücutta dağılımı, hacimliliği, sağlamlığı, atın yan taraflarına, ön ve arka kısmına bakılarak değerlendirilir.

İrk/Cinsiyet Karakteri (Tip)

İrk ve cinsiyet karakteri (yani, "tip"), bir atın kendi ırkını ve cinsiyetini ne kadar iyi temsil ettiğini ifade eder. Bütün at ırklarında atın ırk ve cinsiyet özelliklerini tanımlayan kendine has, biricik özellikler vardır. Atı tipine göre değerlendirirken, ait olduğu ırk özelliklerini yüksek oranda temsil edip etmediğine bakılır. Bu değerlendirmenin önemi, atın hangi amaçla değerlendirildiğine bağlıdır. Birçok performans etkinliğinde yarışan atların, rekabet edebilmek için mutlaka ırk veya cinsiyet özelliklerini iyi temsil etmesi gerekmez. Ancak damızlık seçimi için ve gösteri yarışmalarında yarışan atlar için bu kriter önemlidir.

Atın Dengeli Olup Olmadığının Tespiti

Bir atı incelerken ilk olarak, dengeli olup olmadığı belirlenmelidir, öncelikle at, vücudunun ön kısmında, arka kısmında, üst ve alt kısımlarında göze çarpan bir denge taşımalıdır. Atın iskeleti öyle düzgün olmalı ki, vücut kısımları vücutta doğru oranlarda bulunmalıdır. İskelet yapısı dengede çok önemlidir. Boyun, omuzlar, sırt, ve sağrı dengeli ölçülerde olmalıdır ve atın sırt hattı karın hattından kısa olmalıdır. (Şekil 1).

Şekil 1. Bir atta ideal denge dağılımı. Tüm düz beyaz çizgiler kabaca eşit uzunluktadır. Kesikli beyaz çizgi (üst çizginin uzunluğu), kesikli mor çizgiden (alt çizginin uzunluğu) daha kısadır.

Atın dengesini olumsuz etkileyen ve atlarda en çok görülen kusur, boyun ve kalçaya göre uzun bir sırtın uzun olmasıdır. Dengeyi analiz ederken dikkate alınması gereken önemli bir oran, sırt hattının karın hattına oranıdır. Sırt hattı cidagodan bel bitiş noktasına kadar ölçülür.

Karın hattı ölçümüne atın ön bacakları arasındaki bir noktadan başlanır, arkada kabaca atın diz eklemine denk gelen boğumda sonlandırılır. (Şekil 2). Dengeli bir atta sırt hattı her zaman karın hattından daha kısa olmalıdır. Daha uzun bir sırt hattı, atın uzun, zayıf bir sırtına sahip olduğunu gösterir; uzun sırt atta zayıf sırt kaslarına işaret eder ki bu atın dengesiz olmasına neden olur.

Şekil 2: Soldaki at, dengeyi temsil etmektedir. Atta sırt hattı karın hattından daha kısa olduğu görülmektedir. Sağdaki atta, uzun, zayıf bir sırtı var. Sırt hattı karın hattı ile birbirine yakın uzunlukta.

Daha uzun sırt hattı, atın hareket ederken arka ayaklarının vücut ağırlığı altında öne doğru olan adımlarını zorlaştırır. Atın arka ayakları, atın ileri doğru hareket etmesi için önemli bir güç kaynağıdır ve aynı zamanda atın kolayca manevra yapmasını ve yön değişimine uyum sağlamasını sağlar. Bir at arka ayakları ile vücudunun karın tarafına doğru iyi ve sağlam adım atamıyorsa, vücudunun ön tarafında daha fazla yük oluşur ve böylece gücü ve manevra kabiliyeti azalır, atın üzerindeki binici atın her hareketinde daha çok sarsılır.

Bir diğer önemli ve belirlenmesi kolay olan denge kriteri ise sağrı ve cidago yüksekliğidir. Sağrı ve cidago yüksekliği yaklaşık olarak aynı olmalıdır. Çoğu zaman, atların cidago yükseklikleri, sağrı yüksekliklerinden daha fazla olabilir. Atta kalça yüksekliği cidago yüksekliğinden fazla olursa, atın ön tarafına doğru ağırlık daha fazla olacaktır, manevra kabiliyeti ve vücudu arkadan öne doğru itme gücü azalacaktır (şekil 3).

Şekil 3: Sağdaki at, kabaca eşit sağrı ve omuz yüksekliği bakımından dengeli bir atı temsil etmektedir. Soldaki at ise, cidago yüksekliği sağrı yüksekliğinden düşük olan bir atı temsil etmektedir.

Ön taraf (boyun ve omuzlar, ön ayaklar) üzerinde çok fazla ağırlık taşımak, ileride ön bacaklarda topallığa yol açabilir. Bununla birlikte, genç atları değerlendirirken dikkat edilmesi gereken husus, gençlerin sağrı kısımlarının ön kısımlarından daha önce büyümesi ve gelişmesidir. Bu nedenle, genç bir at (örneğin, süttten kesilmiş, bir yaşındaki veya 2 yaşındaki atlar) büyürken sağrı kısmı cidagoya göre daha yüksek olabilir ancak olgunluğa eriştiğinde atın iki kısmı da dengeli bir şekilde büyümüş olacaktır.

Dengede kriter önemi olmayan ancak atın solunum kapasitesi için önem arz eden bir diğer özellik ise göğüs derinliği ölçüsüdür. Göğüs derinliği bir atın dengesi için değerlendirilen bir özellik değildir. Ancak vücudun kalbi, akciğerleri ve diğer hayati organları barındırma kapasitesinin önemli bir ölçüsü olduğu için bu bölümde ele alınmaktadır. Atın gelişmiş bir göğüs derinliğine sahip olması arzu edilir. Cidagodan göğüs tabanına doğru bir çizgi çekilirken, bu uzunluk yaklaşık olarak göğüs tabanından yere olan mesafe kadar ve böğür derinliğinden (hayvan gövdesinin yanlarda, kalça ile kaburga arasında kalan bölümleri) daha fazla olmalıdır (Şekil 4).

Şekil 4: Göğüs derinliği, vücut kapasitesinin bir ölçüsüdür. İdeal olarak, göğüs derinliği (beyaz düz çizgi) kabaca göğüs tabanından zemine olan mesafeyle (mavi kesikli çizgi) aynıdır ve böğür derinliğinden (koyu kırmızı çizgi) daha büyük olmalıdır.

Dengeyi Belirlemede Önemli Vücut Oranları

Bir atın dengeli olup olmadığını belirlerken vücudun belirli oranlarını ve açılarını incelemek önemlidir. Atın omzunun eğimi, dikkate alınması gereken en önemli hususlardan biridir. Omuzun eğimi, sırt ve boyun uzunluğu gibi diğer birçok vücut bölümü ve oranıyla yakından bağlantılıdır. Omuz eğiminin belirlenmesi için atın kürek kemiğinin açısı ölçülür ve genellikle kürek kemiğinin tepesinden omuz noktasına kadar ölçüm alınır. Skapula tepesinden omuz noktasına yakın bir çizgi çizilirse ve skapula tepesinden yere dik yakın bir yere başka bir çizgi çizilirse, ideal omuz açısı yaklaşık 45 derecedir (Şekil 5).

Şekil 5: Omuz eğiminin değerlendirilmesi. Soldaki at, yaklaşık 45 derecelik bir açı ile daha ideal bir omuza sahiptir. Sağdaki atın çok daha dik, daha düz bir omzu vardır, bu da daha sarsıcı hareketlere ve daha kısa adım atmaya yol açabilir.

Omuz eğimi, atın adım uzunluğunu ve düzgünlüğünü doğrudan etkiler. Çok düz bir omuz, atın ön bacaklarını kolayca uzatamamasına ve bu nedenle çok kısa, sarsıcı bir adım atmasına neden olur. Uyumlu bir omuz eğimine sahip olan atlar, ön ayakları ile daha uzağa uzanabildikleri için düzgün ve uzun adımlarla yürürler.

Omuz eğimi, atın boynunun görünümünü büyük ölçüde etkiler. Dik bir omuza sahip bir atta cidago daha ileri bir noktadan boyuna bağlanır, bu da daha kısa bir boyun üst hattına ve daha uzun bir sırt oluşmasına yol açar. Böyle bir atın büyük ihtimalle ön bacakları ile attığı adımlar daha kısa olacak ve daha uzun sırtı nedeniyle vücudun ön kısmında daha fazla ağırlık olacaktır. Kısa bir boyun istenmeyen bir özelliktir çünkü atın boyun esnekliğinden yoksun olmasına ve büyük ihtimalle dik bir omuz açısıyla ilişkilendirilmesine neden olacaktır. Atın boynunu ve omzunu incelerken dikkate alınması gereken bir diğer önemli husus, boynun omuzda göğse bağlandığı noktadır. Omuzda daha fazla eğim olması ve daha düzgün, daha rafine (temiz bir boyun yapısı) bir boyun olması için atın boynunun göğsüne yüksekte bağlanması tercih edilir. Atın boynu aşağıdan bağlanırsa, boyun tabanda çok daha ağır olma eğilimindedir ve omuz genellikle daha düzdür (Şekil 6).

Boynun omuza nasıl bağlandığı da atın boynunun şeklini etkiler.. Bir atın konformasyonunu değerlendirirken dikkate alınması gereken önemli bir oran, boynun üst kısmının boynun alt kısmına oranıdır. Boynun üst hattı, art kafa ekleminden (İngilizce Poll: ense, atlantookspital eklem) omuzlara kadar ölçülür ve boynun alt hattı (alt çizgi), boğaz mandalından (Throatlatch) omuz bağlantısına kadar ölçülür. İdeal oran, 2:1 üst çizgi: alt çizgi oranıdır. Bu orana göre omuzlar oldukça geride olacağından atın daha eğimli bir omzu, daha esnek bir boynu olmasını sağlar. At boynunu daha rahat eğer, esnetir. Boynu omuzlara yük olmaz daha hafiftir (Şekil 6a). Alt çizgisi üst çizgiden daha uzun olan bir at "koyun boyunlu" olarak tabir edilir. Böyle atlar dik omuzlu olurlar ve başı yeteri kadar esnetemezler öne doğru eğemezler. Çok istenmeyen bir konformasyon özelliğidir.

Boynun şekli ve bağlanma noktaları omuzu etkiler. Şekil 6a'daki atın boynu omzuna yukarıdan bağlanırken (beyaz ok), şekil 6b'deki atın boynu omzuna alçakta bağlanır ve daha ağır ve daha az rafine bir boyun verir. Ayrıca, şekil 6c'de atın boynunda arzu edilen 2:1 üst çizgi/alt çizgi oranı görülürken, şekil 6b'deki atta bu oran neredeyse 1:1'dir ve bu da daha düz bir omuza ve daha düşük bir bağlantıya katkıda bulunur.

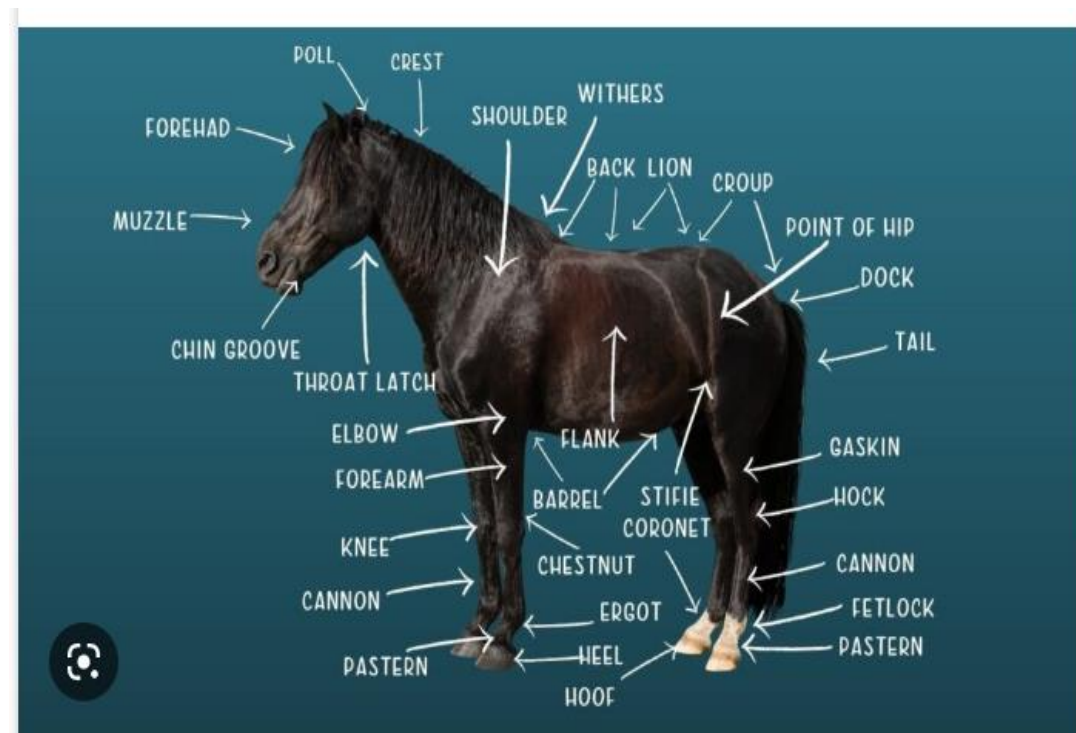
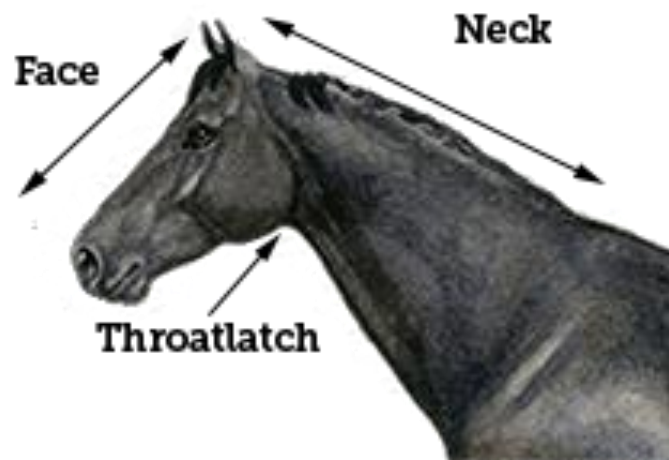
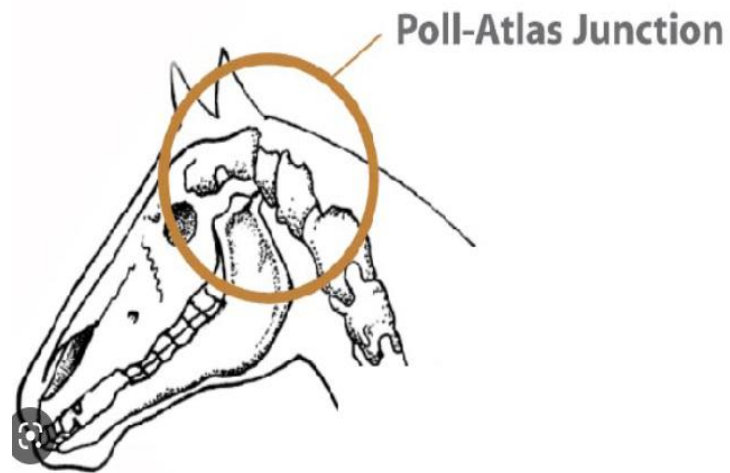
6a

6b

6c

- Atın boynuna bakarken göz önünde bulundurulması gereken bir diğerk önemli oran da boğaz mandalının baş uzunluğuna oranıdır. Boğaz mandalı, enseden nefes borusuna kadar ölçülür ve enseden ağza kadar ölçülen ölçünün baş uzunluğunun kabaca yarısı kadar olmalıdır. Boğaz mandalı bundan daha uzun ve kalınsa, atın cidagodan itibaren esnemesini kısıtlar. Derin, kaba boğaz mandalı olan atlar, başlarını göğüslerine doğru esnetmeleri istendiğinde muhtemelen nefes almakta zorlanabilirler. Bu aynı zamanda estetik bir görünümünden de uzaktır.

Şekil 7. Arzu edilen boğaz çatalına sahip bir at. Enseden çenenin alt tarafına kadar olan mesafe, enseden ağza kadar olan mesafeden daha azdır.

Son olarak, kalçanın uzunluğu ve şekli de bir atın atletik özelliklerini değerlendirmede kritik öneme sahiptir. Genel olarak, daha büyük kalçalar daha iyidir çünkü atı ileri itmek ve ağırlığını taşımak için daha fazla güç ve kas sistemi sağlarlar. Neredeyse tüm binicilik disiplinlerinde güç ve ayarlanabilirlik gerektiren manevralar vardır.

Kalça ne kadar büyük ve iyi şekillendirilmişse, at o kadar fazla güce sahip olacaktır. Bir atın kalçası yaklaşık olarak sırtı ile aynı uzunlukta olmalıdır. Kalçanın şekli de göz önünde bulundurulmalıdır. Atlarda ideal sağrı ve but şekli yuvarlaktır. Sağrının eğimi kabaca omuzun eğimi ile aynı olmalıdır. Kalçası çok düz (yuvarlak değil) olan bir at arka ayaklarını kendi altına almakta (bükmekte) zorlanırken, kalçası çok dik olan bir at ("kaz sağrısı") hareketine güç sağlayacak hareket alanından yoksun olacaktır. Burada tercih edilen, kalçanın bacak üst kaslarına aşağıdan bağlanmasıdır.

Şekil 8. Kalça açlarına daha yakından bir bakış. Soldaki at yeterince yuvarlak ve iyi bir uzunlukta, arzu edilen bir kalça şekline sahiptir. Sağdaki atın kalçası çok kısa ve diktir.

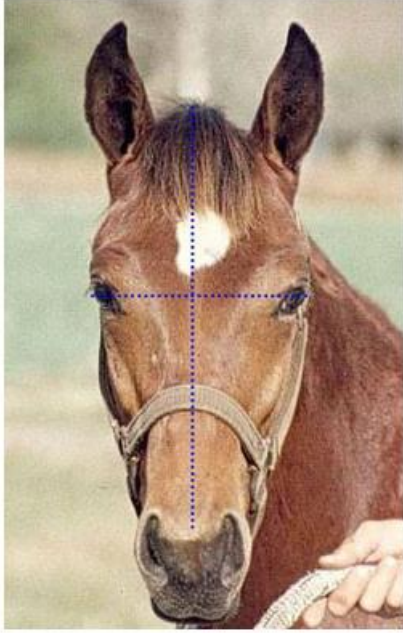
At Konformasyonunda Kafa Yapısının Önemi

Kafanın temel işlevi olan nefes alma, görme gibi temel amaçların yanı sıra, at hareket ederken dengeyi sağlamak için baş bir sarkaç görevi görmektedir; bu nedenle, kafa kısmının atın vücudunun geri kalanıyla orantılı boyutta olması büyük önem taşımaktadır. Atın kafası, boynunun uzunluğuna oranla dünyadaki diğer tüm hayvanlardan daha ağırdır ve ortalama 40 kilo ağırlığındadır. Boyun uygun uzunlukta ve kafa vücudun geri kalanıyla orantılı boyuttaysa, atın hareketi için dengeleyici bir yardımcı olarak işlev görebilir.

Bunun klasik bir örneği topal atın "başını sallamasıdır". Bir atın ön bacağında topallık veya yaralanma olduğunda, vücudunu öne doğru çekmek için başını kullanarak topallar; başını kaldırır ve yaralı bacağın tersi yöne çeker. Arka bacakta topallık olduğunda, başını indirerek ve arka bacağın tersi yönde çekerek topallayacaktır. Her iki durumda da baş, ağırlığı yaralı baktan almak için bir sarkaç görevi görür. At denge için başını kullandığından, başın ağırlığının vücutla orantılı olması büyük önem taşır. Atlar çok büyük ve ağır bir kafaya sahip olduğunda, ağırlığı ön kısımda taşıyamama eğilimindedir ve bu nedenle atletik yetenekten yoksundur.

"İdeal" kafa yapısı ırklar arasında bir miktar farklılık gösterse de, başın boyutu ve şekli ile ilgili birkaç temel genel ilke vardır. Enseden gözler arasındaki orta noktaya kadar olan mesafe, gözlerin orta noktasından burun deliklerinin orta noktasına kadar olan mesafenin yarısı kadar olmalıdır. Başka bir deyişle, göz, enseden burun deliklerine olan mesafenin yaklaşık üçte birine konumlanmış olmalıdır. Ayrıca, atın başının bir gözünün dışından diğerinin dışına kadar olan genişliği, enseden gözler arasına çizilen yatay bir çizgiye kadar olan mesafe ile yaklaşık olarak aynı uzunlukta olmalıdır. Bu genişlik, beynin yanı sıra kafatasının altında bulunan sinüsler, gözyaşı kanalları ve solunum kanalları için yeterince boşluk olması ve estetik olarak hoş görünmek açısından önemlidir.

Şekil 9. Soldaki atın kafa yapısı idealdir, gözler arası mesafe ve gözlerin yerleşimi kafa büyüklüğü ile orantılıdır. Sağdaki atta ise vücuda oranla dar bir kafa yapısı dikkati çekmektedir

Başın genel olarak hatalı olan yapısal özellikleri Roma burunluluk ve tabak (platter) çenedir. Roma burunluluk, atın yüz profilinin düz olmak yerine dışa doğru çıkıntı yaptığı bir durumu tanımlar. Bu durum genellikle atın performansını etkilemez ancak görüntü pek hoş değildir ve genellikle atın başını ağır yapar ve büyük gösterir. Tabak çene, atta aşırı büyük çeneleri tanımlayan bir durumdur. Yayvan çene atı zarif bir görünümünden uzaklaştırır ve istenmeyen bir durumdur çünkü kafada ağırlık yapar ve atın cidagodan esneme kabiliyetini engeller (Şekil 10).

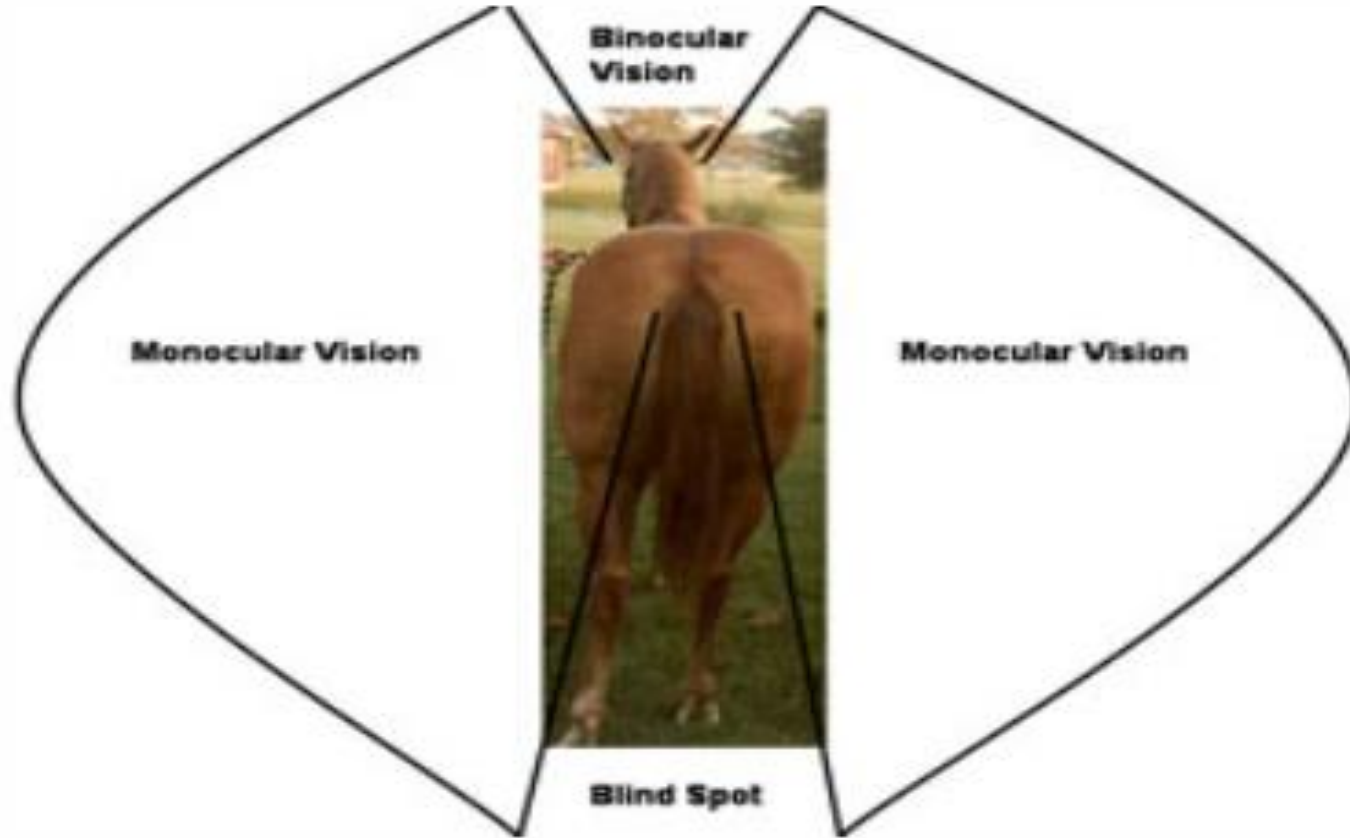
Şekil 10. İki atın başlarının yandan görünümü. Üst resimdeki atın profili arzu edilen düzgünlüktedir. Alttaki at ise Roma burunluluğa tipik örnektir.

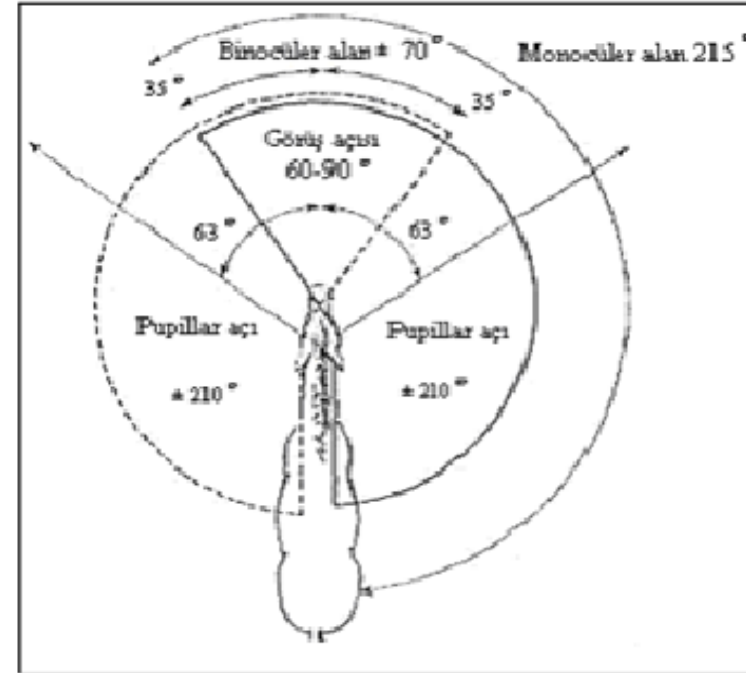
Binoküler görme her iki gözle aynı anda görme olayıdır. İki gözden gelen görüntüler karşılaştırılarak tek bir görüntü şeklinde algılanmaktadır. Böylece tek gözle mümkün olmayacak nitelikte bir görme elde edilmiş olur. Monoküler görme ise görüntüyü tek gözle görme durumu

Başı incelerken dikkat edilmesi gereken diğer önemli hususlar burun deliği boyutu ile göz büyüklüğü ve şeklidir. At koşarken ve sık sık nefes alırken maksimum hava girişine izin vermek için burun delikleri geniş ve yuvarlak olmalıdır. Ayrıca, iyi bir görüş açısına sahip olmak için atın büyük, koyu renk gözlerinin birbirinden uzakta olması gerekir ve yüzün dışına doğru yerleşmiş olması arzu edilir. Göz yerleşimi ve büyüklüğünün neden önemli olduğunu anlamak için atın görüş alanını anlamak önemlidir. Atlar binoküler görüşten ziyade gelişmiş monoküler görüşe sahiptir. At, her bir gözünden farklı bir görüntüyü (monoküler görüş) çok iyi görür, ancak daha sınırlı binoküler görüşe sahiptir (öndeki görüntüyü her iki gözle de aynı şekilde görme). Bu faktörler nedeniyle, küçük gözlü veya gözleri birbirine çok yakın olan atlar, görüş alanları daha sınırlı olabileceği için kusurludur.

Şekil 11. Atın görüş açısı

Atların gözleri başın yanlarına doğru yerleştiğinden geniş bir alanı görmelerine olanak sağlar. Atlar tek gözle (monocüler) (215°) ve iki gözle (binocüler) (70°) görme yeteneğine sahiptir. Bir cisim net olarak görmek istediklerinde yüzlerini o cisme çevirir ve binocüler görüş sağlarlar. Daha geniş bir alanı görmek istediklerinde ise monocüler görüşü kullanırlar. Atlar geniş bir alanı görmelerine rağmen arkalarında kör bir alan bulunur. Bu nedenle ata arkadan yaklaşmaktan kaçınmak gerekir (Hacan ve Akcapınar, 2013).

Atın başını hem orantılılık hem de incelik açısından değerlendirebilmek önemli olsa da, dengeyi belirlerken başın daha önce tartışılan diğer oranlar kadar kritik olmadığını kabul etmek de aynı derecede önemlidir. Başın inceliği ve çekiciliği hiçbir zaman diğer denge veya yapısal doğruluk ölçütlerinin önüne geçmemelidir.

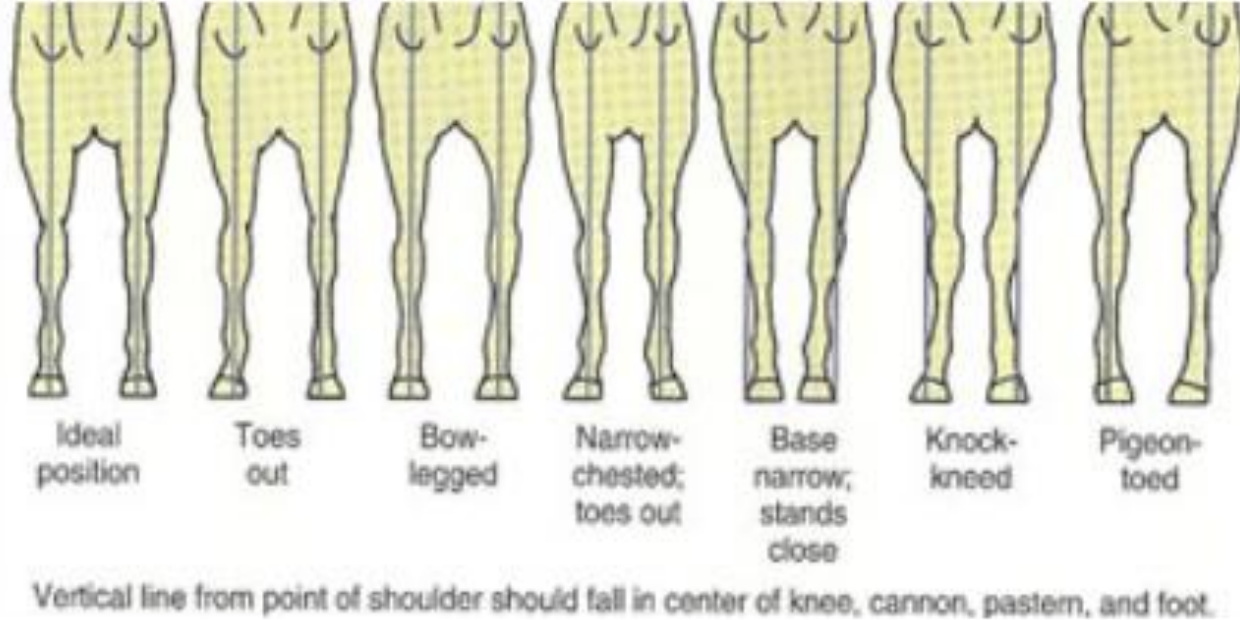
Atta Yapısal Düzgünlüğün Değerlendirilmesi

Atın denge açısından incelenmesinden sonra, ikinci sırada yapısal düzgünlük gelir. Bir atın yapısal doğruluğu esas olarak bacaklardaki kemiklerin yapısı ve konumu ile belirlenir. Bu atçılık açısından çok önemlidir çünkü atın bacakları çoğu binicilik disiplininde korkunç darbeler alır. Herhangi bir konformasyonel kusur, atın sarsıntıyı absorbe edememesine neden olur. Konformasyon kusurları atın hareket etme şeklini etkiler ve ayrıca atletik hareketler sırasında vücudun belirli bölgelerine aşırı stres uygulanması nedeniyle gelecekte topallığa yol açabilir. Bir at, ağırlığının yaklaşık yüzde 65'ini ön bacakları üzerinde taşır, bu da ön bacakları travma veya sarsıntıdan kaynaklanan yaralanmalar için en olası alan haline getirir. Konformasyon kusurları atın hareket etme ve toynaklarını yere koyma biçiminde sapmalara neden olur ve alacağı herhangi bir darbenin kuvvetinin bacakta tolere edilme şeklini etkiler. Atın bacakları yapısal olarak ne kadar düzgün olursa, darbe o kadar eşit dağılır ve atın kronik veya akut yaralanma olasılığı o kadar azalır.

Atlarda Bacak Konformasyonu

Atın bacaklarının konformasyonunu analiz ederken, atı yandan, önden ve arkadan incelemek önemlidir. Ön bacakları önden (ata bakarak) gözlemlerken, omuz noktasından yere doğru bacağı tam olarak ikiye bölen düz bir çizgi çizilebilmelidir (Şekil12). Çizgi diz ve toynaktan ilerlemeli ve bu bölgeleri de ikiye bölmelidir. Toynakların tabandaki genişliği, bacakların göğse bağlandıkları yerdeki genişliği ile aşağı yukarı aynı olmalıdır. Bundan sapmalar bacakların farklı bölgelerine ekstra yük binmesine neden olur.

Şekil 12. Önden bakıldığında ön bacak konformasyonu. İdeal konformasyon en soldaki at tarafından temsil edilmektedir. Diğer tüm diyagramlar ön bacakların istenmeyen yapısal konformasyonunu temsil eder.

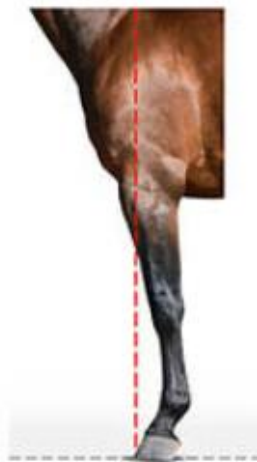
1. İdeal Duruş
2. Toynaklar dışarı bakıyor
3. Geniş bacak veya yaylı bacak
4. Dar göğüs, toynaklar dışarı bakıyor
5. Dar taban, toynaklar çok yakın
6. Çarpık dizli
7. Güvercin toynaklı

Tüm bu konformasyon kusurlarının, bacakların belirli bir bölgesine aşırı baskı uygulanmasına neden oldukları için topallığa ve kusurlara yol açabileceğini anlamak önemlidir. Örneğin, tabanı dar atlar toynak duvarlarının dış tarafına basmaya yatkındır. Tırnak duvarının dış tarafındaki bu basınç artışı, parmak kemikleri ve topukta çürüme gibi durumlara yol açabilir. Bacaklarda farklı bir anormal durum da, geniş tabanlı atların geniş tabanlı toynakları olması ve bu toynakları ile dışarı doğru basma eğiliminde olmalarıdır. Bu durum, ağırlığın atın toynağının iç kısmına daha fazla dağılmasına neden olur ve parmak kemikleri de fazla yükten zarar görürler. Dizdeki sapmalar (çarpık bacak, çarpık diz, vb.) bu eklemlerde ve ona bağlı bağ ve tendonlarda daha fazla gerilime neden olur. Çarpık dizler (dizler içe dönüktür) güvercin ayak parmaklılık durumu ile (güvercin ayaklılık) da benzerlik gösterir ve bu nedenle üst incik kemiği, topuk eklemi, veya bilekte sık sık rotasyon hareketi oluşur. Bu da rotasyon noktasına aşırı baskı uygulanmasına neden olur. Tüm bu sapmalar atın bacaklarına aldığı darbelere karşı dayanıksız hale getirir. Atın attığı her adımdan kaynaklanan sarsıntı, darbenin bacakta eşit olmayan bir şekilde ilerlemesine neden olur. Sarsıntıyı daha fazla emen bölgenin hasar görme olasılığı daha yüksektir.

Atın bacak yapısı incelenirken mutlaka, ata yandan da bakılmalıdır (Şekil 13). Kürek kemiğinin ortasından dizin ön kenarına doğru düz bir çizgi çizilebilmeli ve toynağı ikiye bölmelidir. Burada ortaya çıkabilecek yapısal sapmalar bacaklarda "öne sapma" (camped out) ve "arkaya sapma « (camped under) dir. «Bacağında öne sapma olan atın bacakları çok önde duracak ve toynakların yanı sıra diz ve toynak eklemlerine aşırı baskı uygulanmasına neden olacaktır.

correct
ideal position

camped-under

camped-out

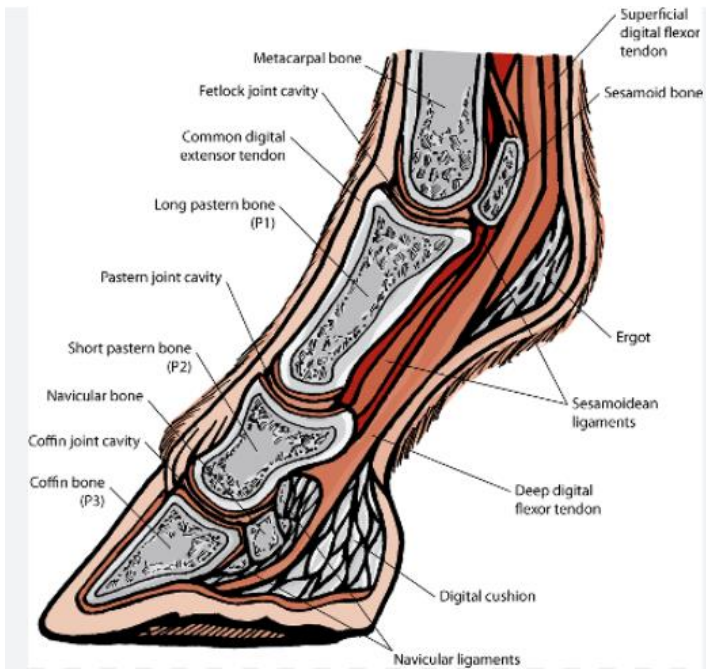
knee sprung

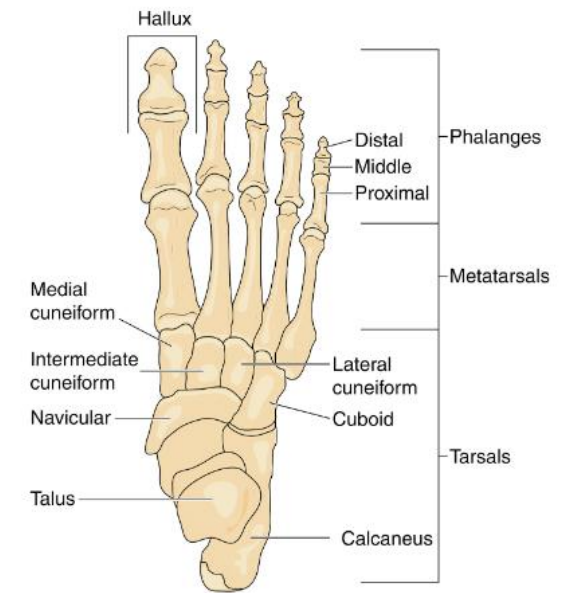
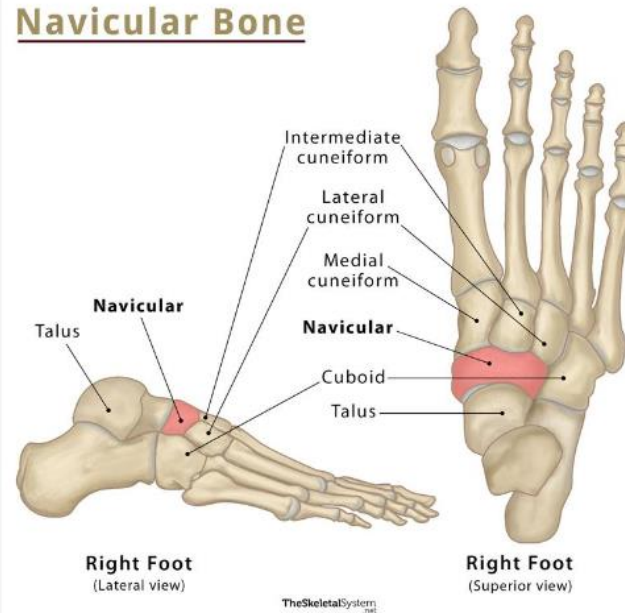
calf-kneed

Atın bu pozisyonda durabilmesi için bu eklemlerin neredeyse geriye doğru bükülmesi gerekir. Bu duruş, konformasyon kusurlarından kaynaklanabileceği gibi bazen naviküler kemikte olduğu gibi toynak ağrılarının da bir göstergesidir. «arkaya sapma (cumped under)» olan at, bacakları çok aşağıda duracak ve bacağın bağ ve tendonlarına daha fazla yük binmesine neden olacaktır. Ayrıca atın ön tarafında çok fazla ağırlık taşımaya neden olur, bu da strese bağlı topallığa neden olabilir ve ayrıca atın kısa, güçsüz bir adım atmasına ve büyük ihtimalle tökezlemesine neden olur. Atın duruş şeklinin bu yandan görünümü büyük ölçüde etkilediğini bilmek önemlidir. Atın ayaklarında arkaya sapma veya öne sapma durumu olduğu sonucuna varmadan önce doğal ve düzgün bir şekilde, düz bir zeminde durduğundan emin olunmalıdır. Birçok at, bakıcısı tarafından doğru şekilde ayakta tutulmadığı için duruşu yanlış değerlendirilebilir, ayaklarda duruş bozukluğu olmadığı halde öyle görünebilir.

Atta ve insanda Os naviculare

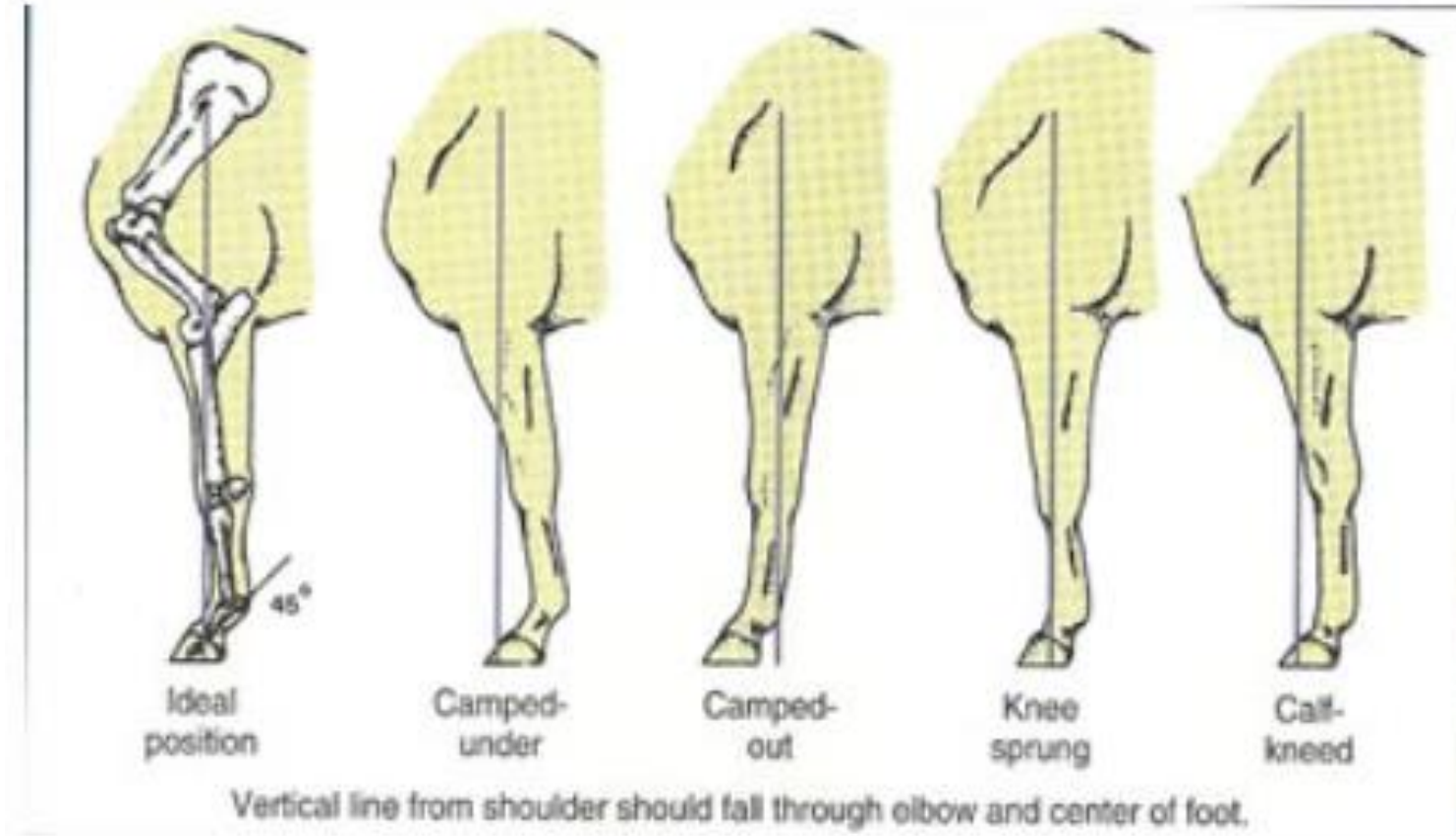

Navicular Bone

Atın yan tarafından gözlemlenebilecek diğer iki kusur ise koyun dizlilik (back at the knee, Calf kneed) dizin orta hattın arkasında olması) ve keçi dizliliğidir («yaylı diz, knee sprung" veya dizlerin orta hattın önünde olması). Çizgi dizi ikiye bölmüyor, bunun yerine dizin ön tarafındaysa (yani diz yanlış yöne bükölüyormuş gibi görünüyorsa), at koyun dizli olarak kabul edilir. Bu durum, iki kusurdan daha ciddi olanı olarak kabul edilir çünkü bacağıın arka bağları ve tendonları üzerinde aşırı gerginliğe ve ayrıca karpal eklemın ön tarafında baskıya neden olarak atı karpal artroza (arthritis eklem iltihabı) daha yatkın hale getirir. Eğer çizgi dizin arkasındaysa (yani, at bacağıa tam olarak ağırlık verdiğinde bile diz bükölmüş gibi görünüyorsa), at «keçi dizli" veya «yaylı diz" olarak kabul edilir, bu durum da basıncı bacak üzerinde eşitsiz şekilde dağıtır.

Şekil 13. Ön bacakların yandan görünümü

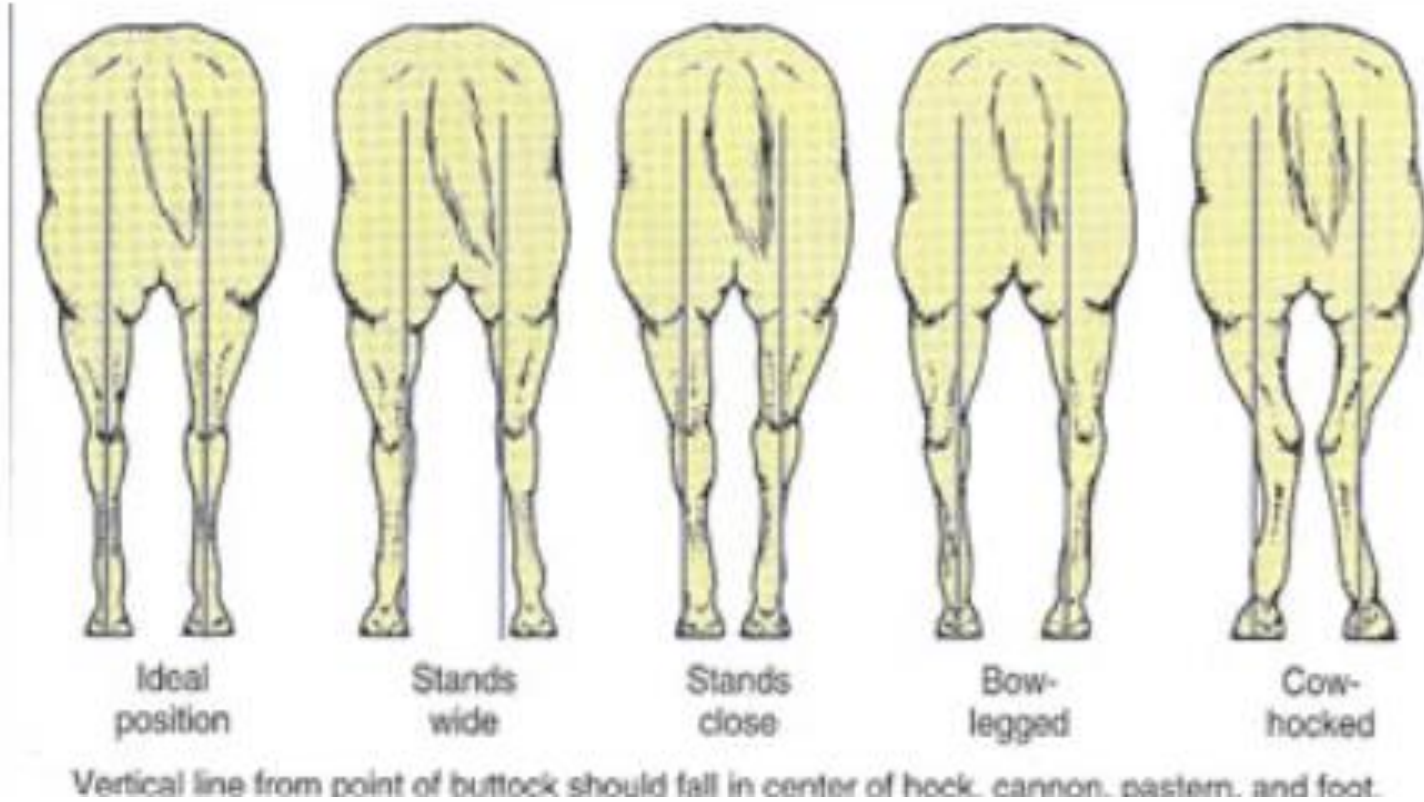

1. İdeal duruş
2. Arkaya sapma
3. Öne sapma
4. Keçi ayaklılık
5. Koyun (Buzığı) Ayaklılık

Atlarda Arka Bacak Konformasyonu

Atın arka bacakları da hem yandan hem de arkadan bakılarak yapısal sapmalar açısından incelenmelidir. Atın arka bacaklarına arkadan bakarken (atın arkasında durup kuyruğuna bakarak) kalçasından topuk eklemine doğru düz bir çizgi çizilebilmelidir (Şekil14). Arka bacadaki toynaklar ön toynaklar kadar düz olmayacaktır; bunların hafifçe dışa dönük olması normaldir.

Şekil 14. Arkadan bakıldığında arka ayakların konformasyonu. En soldaki at ideal konformasyonu temsil ederken, diğerleri yaygın olarak görülen yapısal kusurları temsil etmektedir.

1. İdeal duruş
2. Geniş bacaklı
3. Yakın bacaklı
4. Çarpık bacaklılık
5. İnek dizlilik

İnek dizliliği veya taban darlığı olan atlarla ilişkili sorunlar arasında bacak ve eklemler üzerine binen ek stres (eklem ve kemik şişlikleri inek dizlilik ile ilişkilendirilebilir) ve bacakların bir kısmının normalden daha yakın olması nedeniyle at hareket ettiğinde bacaklar arasında çok az bir potansiyel aralık vardır. Çarpık bacaklı atlar, inek dizli atların tam tersi bir duruma sahiptir. Çarpık bacaklı ve tabanı geniş atlar genellikle arka bacaklarını düzgün bir şekilde kullanmakta ve itmekte zorlanırlar ve bu nedenle uygun konformasyona sahip bir atın atletik yeteneğinden yoksun olabilirler.

correct

stands wide

stands narrow

bow-legged

cow-hocked

knock-kneed

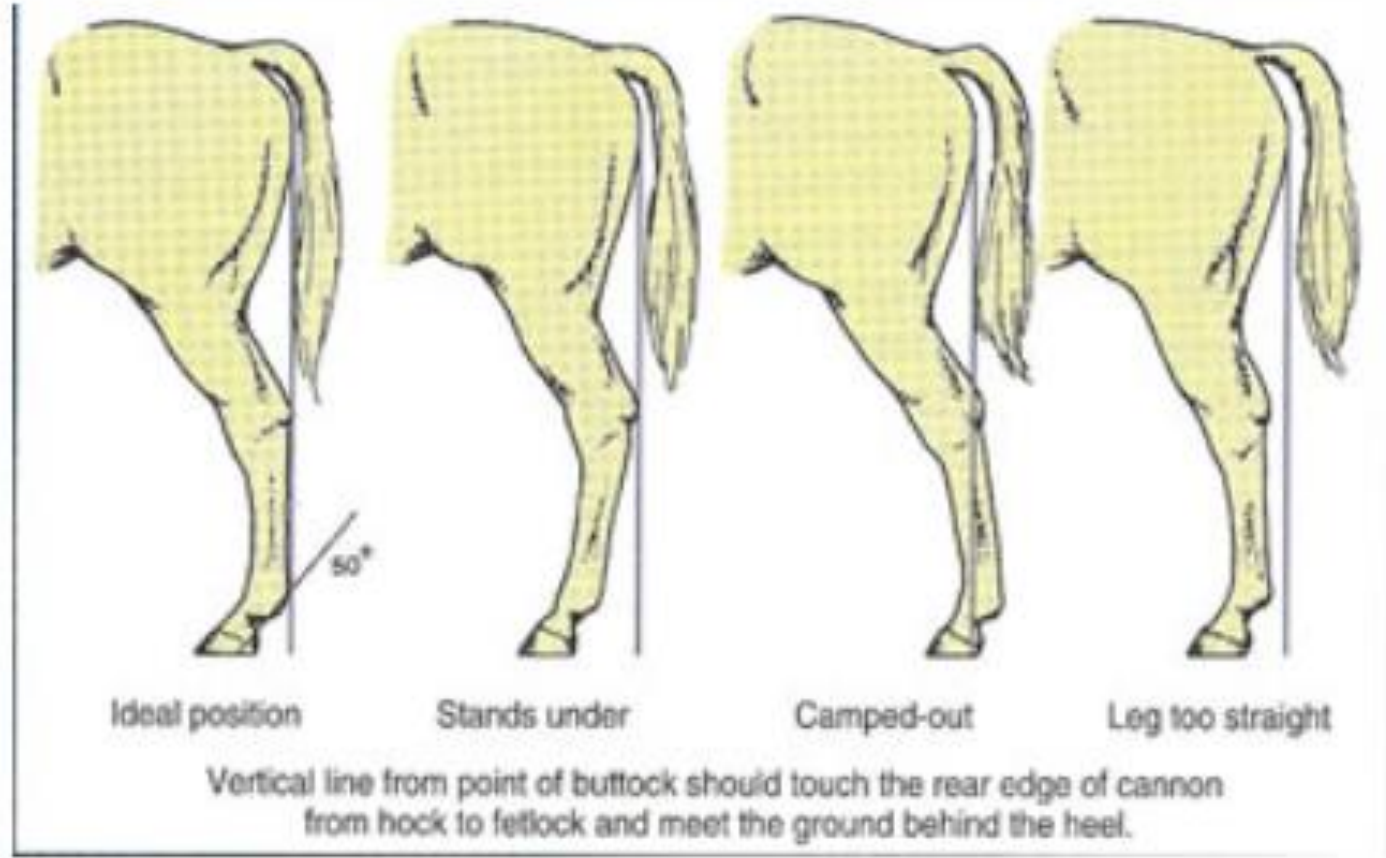
narrow

Tibiartarsal eklem şişliği (Bog Spavin), atın dizindeki tibiotarsal eklemin şişmesidir ve kendi başına topallığa neden olmaz . Eklem, aşırı sinovyal sıvı ve/veya kalınlaşmış sinovyal doku ile şişer ve eklemin ön tarafında ve medial ve lateral plantar keselerde yumuşak, dalgalı bir şişmeye neden olur. Bog spavin genellikle eklem içinde altta yatan patolojinin bir göstergesidir.

Bir atın arka ayaklarını, at dik bir şekilde dururken yandan incelediğinizde, atın sağrı çıkıntısına, dizin arkasına ve ayak bileğinin arkasına degecek şekilde yere dik bir çizgi çizebilmeniz gerekir (Şekil 15). Arka bacağın bu konformasyonu, atın ağırlığını arka bacakları üzerinde iyi bir şekilde taşımasına ve maksimum güce izin vermek için hareket ederken kendi altına uzanmasına olanak tanır. Orak dizli (Sickle hocked) bir atın dizlerinde çok fazla açı vardır. Orak dizli bir at, düz durduğunda kalçasında çok fazla bükülme varmış gibi görünecektir.

Şekil 15. Yandan bakıldığında arka bacak duruşu. İkincisi orak kalçalı (çok fazla bükülmüş) bir atı temsil etmektedir. Dördüncü resim sütun bacaklı bir atı temsil etmektedir.

Orak dizli bir atta diz açısı normal görünse de, arka ayaklar genellikle olması gerekenden daha geride olacaktır (Bacakta öne sapma, camped out). Bu durum, kalça eklemi ve çevresindeki tendon ve bağlar üzerinde aşırı stres yaratır ve şiş dizler, eklem şişliği ve kemik şişliği gibi durumlara yol açabilir. Orak dizli bir atın tam tersi bir yapıya sahip olan atlar sütun bacaklı olarak adlandırılabilir. Bu atların kalçaları son derece düz açılara sahiptir. Bu, kalçaya aşırı yük bindirir ve ayrıca yine eklem şişliği ve kemik şişliğine neden olabilir.

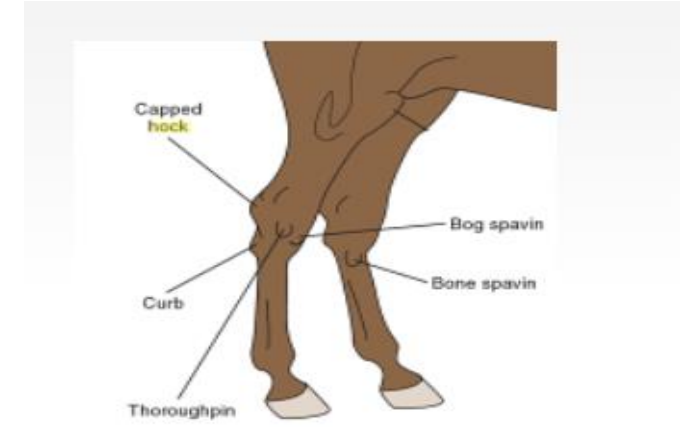
Capped Hock: Bursitis. Tarsal eklemin arka üstünde armut şeklinde şişlikler
Bog Spavin: Tarsal eklemin önünde ve yanında sıvı birikmesine bağlı yumuşak şişlikler
Curb Hock: Tarsal eklemin gerisinde, sert şişlikler

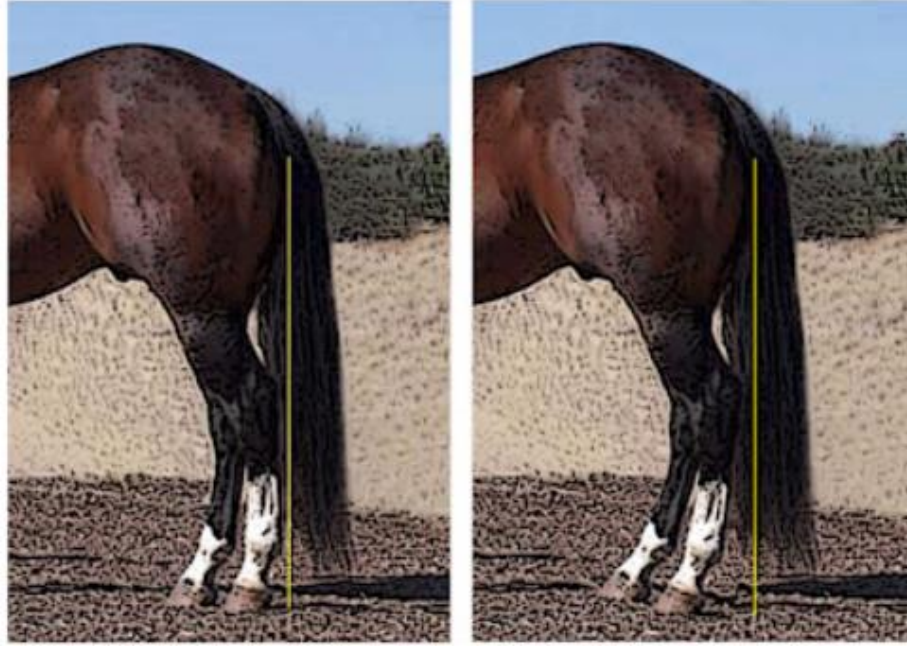
tibiotarsal joint effusion (bog spavin)

capped hocks in a mule

Solda normal diz yapılı at. Sağıdaki ise orak dizli at.

Atlarda Ayak Konformasyonu

Atın hem ön hem de arka bacaklarını incelerken göz önünde bulundurulması gereken son bir önemli husus da bilek açısı ve uzunluğudur. Bilek, toynağın yere inişinden kaynaklanan darbeler için bir amortisör görevi görür ve tüm bacağın sağlamlığını etkiler. Bilek açısı omuz açısıyla eşleşmeli ve zeminin yatay çizgisinden ölçüldüğünde yaklaşık 45 derece olmalıdır (Şekil 16-A). Bilekler darbeyi emecek kadar uzun ve eğimli olmalıdır. Çok düz bir bilek açısı (genellikle bileklerin çok kısa olmasından kaynaklanır) at hareket ettiğinde bacağın ve eklemlerin daha fazla sarsılmasına neden olur ve rüzgar üfürüklerine (Windpuff), buradaki susamsı kemiklerin genişlemesine ve eklem ağrısına yol açabilir (Şekil 16-C).

Atta rüzgar üfürüğü (Windpuff)

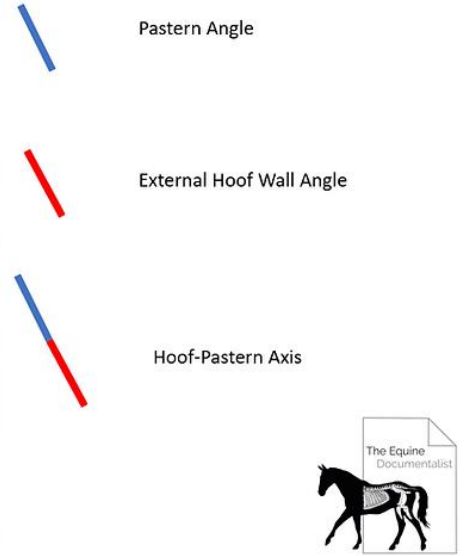

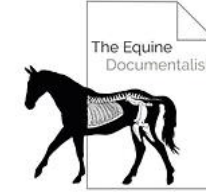
Soldan sağa: Şekil 16.a attta ideal bilek açısı, Şekil 16b. Attta çok geniş açılı bilek, Şekil 16c. Attta çok dik açılı bilek, Şekil 16d. Attta sağ ayakta çarpık bilek

Çok kısa ve düz olan bilekler naviküler kemiği de etkileyerek kısa bilek kemiği ile temas etmesine, kemiğin erimesine veya kemik çıkıntılarının oluşmasına neden olabilir. Çok kısa ve düz bileklerle ilişkili sorunlara rağmen, bileklerin çok uzun veya çok eğimli olması da mümkündür (Şekil 16-B). Bu soruna sahip atlarda topuk eklemine fleksiyonu artar, bu da potansiyel olarak hiperfleksiyona ve eklem ile çevresindeki yapıların hasar görmesine neden olur.

Tırnak ve Bilek açısı. Soldaki resimdeki açı kabul edilebilir. Bileğin ortasından geçen bir çizgi dorsal toynak duvarı açısıyla tırnağın ortasına aynı kırmızı çizgi yerleştirilerek karşılaştırılır. Kırmızı ve mavi çizgi birleştirilince ufak bir açı uyumsuzluğu var. Ancak bu kabul edilebilir bir ölçü.

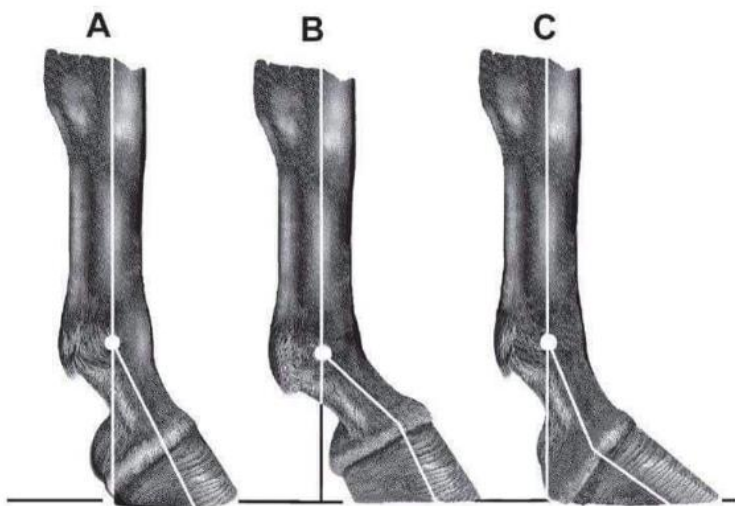

Broken Back vs Broken Forward

TRIM DICTATES PASTERNA ANGLE

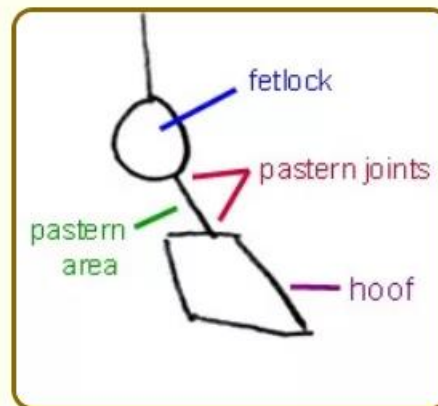
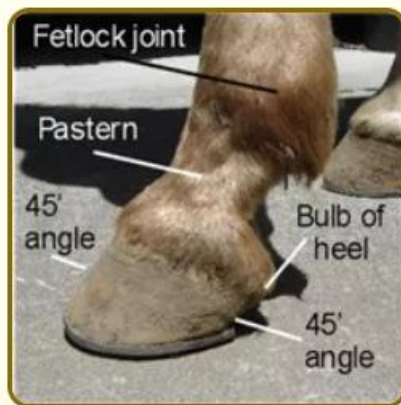
Not the other way around !

A -- Normal relationship between hoof capsule and supporting bones

B -- Hoof axis broken forward. The heels are noticeably high; the toa appears short. The hoof angle is too steep. This drives the pasterns to adopt a more horizontal angle, lowering the fetlock joint.

C -- Hoof axis broken back. The heels are underslung and appear very short (the tubules may actually be quite long, however). The toe is also long. The hoof angle is too low. This drives the pasterns to adopt a more vertical angle, raising the fetlock joint.

Kaslanma

Denge, yapısal doğruluk ve yürüyüş şekli ile aynı ölçüde olmasa da, kaslanma miktarı ve kalitesi konformasyonu değerlendirirken bir başka önemli husus olabilir. Kaslanma derecesinin büyük ölçüde ırka göre belirlendiğini, bazı ırkların doğal olarak diğerlerinden (örneğin Thoroughbred) daha ağır kaslı olduğunu (örneğin Amerikan Quarter Atı) kabul etmek önemlidir.

Atlarda kaslanma değerlendirme noktaları göğüs ve ön bacak, bel, arka bacak boğumu ve uyluk bölgelerinde yer alır. Bu bölgelerde kaslanma miktarı ve kalitesi değerlendirilebilir. Göğüste derin bir pektoral "V» şekli arzu edilir (Şekil 20).

Arka bacaklarda, boğum ve uyluk üzerindeki kaslanma da iyi tanımlanmış olmalı ancak salkım şeklinde olmamalıdır. Boğum etrafındaki kaslar arkadan bakıldığında atın en geniş kısmı olmalıdır (Şekil 22). İç ve dış uyluk etrafındaki kaslar da geniş ve iyi tanımlanmış olmalıdır. Genel olarak, atın tamamında düzgün, iyi tanımlanmış bir kas yapısının olması arzu edilir.

Şekil 20. Siyah ok atta göğüste V şeklinde kaslanmayı gösteriyor

Şekil 22. Siyah oklar atın arka bacak boğumunda kaslanmayı gösteriyor. Bu kısım arkadan bakıldığında atın en geniş kısmı olmalıdır.

Ayrıca ön kol ve uyluk kaslarının belirgin olması, kısa ve salkım salkım değil uzun ve pürüzsüz olması arzu edilir. At yandan incelendiğinde, sırt ve bel bölgesindeki kasların zayıf değil, düzgün ve belirgin olması gerekir. Sırt, ciddi açılar veya çıkıntılar olmadan kalçaya düzgün bir şekilde bağlanmalıdır. Tüm üst kısımdaki kaslar pürüzsüz olmalı ve sorunsuz bir şekilde birbirine akmalıdır (Şekil 21).

Şekil 21. Atta yandan kaslanma noktalarının görünümü

- <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=110149>
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.helpfulhorsehints.com%2Fhorse-anatomy%2F&psig=AOvVaw03CfmnzkpXMvb_ILrV7QwX&ust=1680244460741000&source=images&cd=vfe&ved=0CBEQjhXqFwoTCIDVpMaEg_4CFQAAAAAdAAAAABAQ
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.quora.com%2FOn-a-horse-what-is-the-poll-and-how-does-it-affect-the-horse-when-it-is-out-at-the-poll&psig=AOvVaw03CfmnzkpXMvb_ILrV7QwX&ust=1680244460741000&source=images&cd=vfe&ved=0CBEQjhXqFwoTCIDVpMaEg_4CFQAAAAAdAAAAABAc
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fequimed.com%2Fhealth-centers%2Fflameness%2Farticles%2Fhorse-conformation-head-neck-and-shoulders&psig=AOvVaw1ZnHeleKNQbWIMCYU0FL_j&ust=1680245199380000&source=images&cd=vfe&ved=0CBAQjhXqFwoTCNDlyKOHg_4CFQAAAAAdAAAAABAE
- https://en.wikipedia.org/wiki/Bog_spavin https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.merckvetmanual.com%2Fhorse-owners%2Fbone%2C-joint%2C-and-muscle-disorders-in-horses%2Fdisorders-of-the-foot-in-horses&psig=AOvVaw1UNa2jODS9UnLbUikHwRZk&ust=1680933203983000&source=images&cd=vfe&ved=0CBiQjhXqFwoTCOiwKeKI_4CFQAAAAAdAAAAABAJ
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.drblakeshealingsole.com%2F2015%2F01%2Faccessory-navicular-general-treatment.html&psig=AOvVaw1o3KC4p9tRRBzAaIUf-Z_f&ust=1680933179857000&source=images&cd=vfe&ved=0CAQQjB1qFwoTCNDL6_OKI_4CFQAAAAAdAAAAABAY
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.theskeletalsystem.net%2Fleg-bone%2Fnavicular-bone.html&psig=AOvVaw1o3KC4p9tRRBzAaIUf-Z_f&ust=1680933179857000&source=images&cd=vfe&ved=0CBiQjhXqFwoTCNDL6_OKI_4CFQAAAAAdAAAAABAd
- <https://open.lib.umn.edu/largeanimalsurgery/chapter/osteoarthritis/> <http://www.equinecool.co.za/equinecool/index.php/ct-menu-item-5/ct-menu-item-11>